

hen, saalænge hun lever. Det er muligt, siger jeg, at man paa enkelte Steder kan finde sig foranlediget til at stille sig saaledes overfor Enkerne, dersom denne Paragraf maatte blive vedtagen, og det vilde ikke være heldigt, thi det er ikke almindeligt, at en Bondeskarl, der er saaledes stillet, at han har Udfigt til at komme i Besiddelse af en Gaard, vilde indlade sig i Ægteskab med en Enke uden tillige at faa Sikkerhed for, at han kunde beholde Gaarden for hele sin Levetid. Derfor kunde det meget let være, at Paragrafen, saaledes som den nu foreligger, kunde komme til at gjøre Skade paa nogle Steder, medens den kunde være til Gavn paa andre Steder, og jeg skulde saaledes slet ikke have Noget imod, om Paragrafen paa sin senere Vandring kunde blive udvidet i den Retning, det ærede Medlem paaapegede, naar den saa ogsaa kunde blive udvidet i den Retning, jeg her har fremhævet. Naar det ærede Medlem dernæst udtalte om Lovforslaget i dets Almindelighed, at det var et Indgreb i Godseiernes Rettigheder, som han ikke fandt, at der var nogen Hjemmel for i den bestaaende Fæstelovgivning, saa vil jeg tillade mig at spørge det ærede Medlem, hvad det skulde være blevet til med alle de store Reformere, der ere foregaaede i Landbosforholdene siden forrige Aarhundrede, dersom man havde set Sagen paa samme Maade. Blev det ikke kaldet et Indgreb i Godseiernes Rettigheder, da man løste Stavnbaandet, blev det ikke kaldet et Indgreb i Godseiernes Rettigheder, da man paaheved, at det vilkaarlige Goveri skulde afsættes til noget Bestemt? Det ærede Medlem veed jo meget godt, at det var Tilfældet. Der kan jo overhovedet ikke være Tale om at røre ved disse Forhold eller at gjøre nogen Forandring i dem, uden at man kan sige, at det er et Indgreb, thi den hele Fæstelovgivning er jo et Indgreb i den Eiendomsret, Godseierne have over Fæstegodset. Det ærede Medlem mente endog, at Forslaget — det var vel navnlig nærmest § 7, han sigtede til — var et Indgreb i bestaaende Kontrakter, men det er jo dog virkelig kun en Bagatel af Indgreb i Sammenligning med, hvad der blev gjort ved Forordningen af 19de Marts 1790, da man paa een Gang erklærede, at alle

Kontrakter, der vare afsluttede om Fæstegaarde paa Tid, skulde være at betragte som afsluttede paa Livstid, uanset om de lode paa en bestemt Tid. Det var et ganske anderledes Indgreb, man dengang trode det retfærdigt at gjøre i bestaaende Kontrakter, end det, der her er Tale om, thi det er virkelig ikke at gjøre Indgreb i en Kontrakt, fordi man siger, at en Enke, som har Ret til at besidde en Gaard for hele sin Levetid, ogsaa faar Ret til at gifte sig og blive ved Gaarden, saalænge hun lever, thi Retten til at besidde Gaarden har hun, hun faar den ikke ved at gifte sig. Det er altsaa ikke noget Indgreb i Kontrakten, der sker ved, at hun ogsaa faar Ret til at gifte sig, naar Retten til at besidde Gaarden ikke strækkes ud over den Tid, hun lever. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 6te Valgkreds udtalte den Sætning, at man ikke var berettiget til at gjøre Forandring i det bestaaende Brugsforhold til Skade for den ene af Parterne. Jeg skal i den Anledning tillade mig at minde det ærede Medlem om, hvad en af hans Kolleger, som jeg nok tror kan regnes idetmindste jevnbyrdig med det ærede Medlem, ifjor yttrede i det andet Thing om det samme Spørgsmaal. Han sagde, at det Bedste ved en Budding var at spise den, og den, der havde en saa omfattende Brugsret til en Ting, som Bonden har til Fæstegaarden, han tilintetgjorde let den hele Budding. Det var den ærede Landsthingsmands Mening, at man ikke blot var berettiget til at gjøre Forandringer i Brugsforholdet, men han fremhævede endog, at man i sin Tid var gaaet saa vidt i sin Indskriden i disse Forhold, at man ikke alene havde lovgivet om Brugsforholdet, men ligefrem havde lovgivet om Eiendomsforholdet, idet man havde til en Tid forbudt Godseieren at sælge. Hvad det ærede Medlem der udtalte, er altsaa en Betragtning, som idetmindste ikke deles af alle Retslærde, medens derimod Forholdet anses for at kunne ordnes paa en aldeles modsat Maade, og det af andre Retslærde, som jeg tror, man idetmindste tør sætte ved Siden af det ærede Medlem. Naar det ærede Medlem dernæst udviklede for os, hvilke ulykkelige Følger det kunde føre til, naar Fæstegodset gik over til